

Windpark De Drentse Monden en Oostermoer

Geachte heer, mevrouw,

Graag informeer ik u over de voortgang van de ontwikkeling van het windpark De Drentse Monden en Oostermoer. Het windpark zal een belangrijke bijdrage leveren aan de doelstelling om in 2020 14% duurzame energie op te wekken. Ik ben mij ervan bewust dat het windpark impact heeft op de omgeving en dat een goede informatievoorziening van belang is. In deze brief geef ik u de stand van zaken en leest u over de verdere procedure.

Het ontwerp-inpassingsplan, de ontwerpbesluiten en onderliggende stukken lagen van 4 maart tot en met 20 april 2016 ter inzage. In die periode bent u in de gelegenheid gesteld om formeel te reageren door een zienswijze in te dienen. Het Bureau Energieprojecten, onderdeel van het ministerie van Economische Zaken, ontving 286 unieke zienswijzen, met daarbij circa 5700 handtekeningen ter ondersteuning. Een groot deel van de handtekeningen heb ik op 19 april 2016 overhandigd gekregen van een afvaardiging van de actiegroepen Platform Storm, Tegenwind Veenkoloniën en Wind Nee. De ontvangen zienswijzen kunt u bekijken op www.bureau-energieprojecten.nl.

In de periode van 21 maart tot en met 12 april 2016 zijn diverse spreekuren gehouden. Ruim 200 bewoners in uw regio hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in gesprek te gaan met medewerkers van mijn directie, medewerkers van het ingenieursbureau Pondera en met de initiatiefnemers van het windpark. Wellicht bent u ook langs geweest en hebt u uw vragen gesteld en uw mening gegeven. Diverse onderwerpen zijn tijdens de spreekuren ter sprake gekomen. Het ging onder meer over de consequenties voor het landschap, eventuele geluidsoverlast, hinder door slagschaduw en er werden zorgen geuit over de gevolgen voor de gezondheid. Ook hebben bewoners hun zorgen geuit over de waarde van de woningen, de gevolgen voor de lokale economie en de verstoring van de sociale verhoudingen als gevolg van de plannen. Mijn medewerkers, de initiatiefnemers en de medewerkers van ingenieursbureau Pondera hebben tijdens de gesprekken geluisterd naar de verschillende vragen en zorgen en hebben hierop gereageerd. In de bijlage vindt u ter informatie een aantal vragen dat tijdens de spreekuren is gesteld, gevolgd door een antwoord. De komende periode vindt over diverse onderwerpen nader overleg plaats met de initiatiefnemers, provincie Drenthe en betrokken gemeenten. U wordt hierover geïnformeerd zodra er meer bekend is.

Op dit moment worden de ontvangen zienswijzen beoordeeld en betrokken bij de definitieve besluitvorming over het windpark, die volgens planning in het derde kwartaal van 2016 zal plaatsvinden. U wordt hierover op verschillende manieren geïnformeerd, bijvoorbeeld via huis-aan-huisbladen en via de website van Bureau Energieprojecten.

Verdere informatie over het windpark De Drentse Monden en Oostermoer vindt u op de website van Bureau Energieprojecten en op www.drentsemondenooostermoer.nl. Voor vragen kunt u ook telefonisch contact opnemen met Informatie Rijksoverheid op werkdagen van 8.00 tot 20.00 uur, telefoonnummer 1400.

Met deze brief heb ik u geïnformeerd over de stand van zaken. Ik waardeer uw betrokkenheid bij de ontwikkeling van het windpark en houd u op de hoogte van het vervolgproces.

Met vriendelijke groet,

drs. J.M.C. Smallenbroek
Directeur Energie en Omgeving

Bijlage

Hieronder vindt u ter informatie een aantal vragen dat tijdens de spreekuren is gesteld, gevolgd door een antwoord. In de beantwoording van de ingediende zienswijzen zullen deze onderwerpen uitgebreider aan bod komen. Beantwoording van de zienswijzen wordt gelijktijdig met de definitieve besluitvorming gepubliceerd op www.bureau-energieprojecten.nl. Volgens planning zal de definitieve besluitvorming in het derde kwartaal van dit jaar plaatsvinden.

Wordt mijn woning minder waard bij de komst van het windpark?

Momenteel is het effect dat het windpark zal hebben op de waarde van woningen en andere onroerende zaken in het gebied nog moeilijk te bepalen. Ook landelijk is geen eenduidig beeld wat het effect is van windturbines op woningprijzen. Uiteindelijk zal de vraag of er sprake is van woningwaardedaling en de omvang daarvan altijd afhankelijk zijn van de specifieke situatie.

Het meest complete onderzoek dat bij het Ministerie bekend is over het effect van windturbines op huizenprijzen is een onderzoek van het Tinbergen Instituut (discussion paper, 2014, <http://www.tinbergen.nl>). In dit onderzoek zijn woningtransacties tussen 1985 en 2011 onderzocht. Bij 80.000 woningen is in die periode binnen een straal van 2 kilometer een windmolen geplaatst. In dit onderzoek wordt geconcludeerd dat de woningprijs is gedaald met gemiddeld 1,4% tot 2,3%, ten opzichte van vergelijkbare woningen zonder windmolen in de buurt. Er is geen verschil geconstateerd tussen het plaatsen van één of meerdere windmolens.

Voor alle woningen stelt de gemeente elk jaar de WOZ-waarde vast. De WOZ-waarde is een indicatie voor de verkoopwaarde. De waardepeildatum ligt één jaar voor aanvang van het WOZ-jaar. Bij de vaststelling taxeert de gemeente niet elke woning apart, maar maakt een inschatting op basis van een aantal kenmerken van de woning en de omgeving. Hierdoor hoeft de WOZ-waarde niet overeen te stemmen met de verkoopwaarde van een woning. De verkoopwaarde kan bepaald worden door een taxatie.

Heb ik recht op vergoeding van planschade?

Planschade kan ontstaan na wijziging van de planologie, bijvoorbeeld de vaststelling van een inpassingsplan. Of er sprake is van planschade moet onderzocht worden, nadat u een aanvraag voor tegemoetkoming in planschade heeft ingediend. Het indienen van een dergelijke aanvraag is nu nog niet aan de orde. Dit kan pas als het inpassingsplan onherroepelijk is. Volgens de huidige planning wordt hiervoor uitgegaan van medio 2017. U dient er rekening mee te houden dat bij planschade een zogenaamd maatschappelijk risico geldt: 2% van de oorspronkelijke waarde van uw woning krijgt u niet vergoed. Een uitgebreide omschrijving over de planschadeprocedure kunt u vinden op: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/planschade-rijksenergieprojecten.

Wat kan het windpark bijdragen aan het gebied?

De provincie Drenthe, de initiatiefnemers van het windpark en het ministerie van Economische Zaken zetten zich in om te investeren in de kwaliteit van de leefomgeving en versterking van de lokale economie in de Drentse Veenkoloniën. Zowel de provincie als de initiatiefnemers zullen geld beschikbaar stellen voor een gebiedsfonds. Tijdens de spreekuren is dit ook aan de bezoekers kenbaar gemaakt. Enkele bewoners gaven aan dat zij open staan voor vervolgesprekken over participatie en profijt en de invulling van het gebiedsfonds. Hoe een dergelijk gebiedsfonds eruit gaat zien en waar het geld aan kan worden besteed is nog niet bekend. Bij voorkeur wordt dit samen met de direct omwonenden uitgewerkt. De provincie Drenthe heeft hierin het voortouw genomen. Wilt u meedenken dan kunt u zich aanmelden bij de provincie Drenthe door een email te sturen naar: post@drenthe.nl, onder vermelding van: gebiedsfonds windenergie. Een medewerker van de provincie neemt dan contact met u op.

Kan ik slagschaduw verwachten?

Slagschaduw treedt op als de zon op de draaiende wieken van een windmolen schijnt. Slagschaduw op de woningen vindt plaats als de zon laag staat; vooral aan het begin en het einde van de dag. Zodra de zon hoger komt en als het bewolkt is, is er geen sprake (meer) van slagschaduw. De slagschaduw kan als hinderlijk worden ervaren omdat het als een flikkering wordt gezien.

In de wetgeving (Activiteitenbesluit) staat hoe vaak en hoe lang per dag de slagschaduw van een windturbine een woning mag raken. Als de verwachte hinderduur van slagschaduw op meer dan 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten bedraagt, moeten de windturbines volgens de wet worden uitgerust met een (automatische) stilstandsvoorziening. Daarmee kan gecontroleerd worden of er geen slagschaduw van meer dan 20 minuten optreedt. Volgens de wet mag de slagschaduw op alle overige dagen in het jaar nog wel minder dan 20 minuten bedragen.

In het windpark De Drentse Monden en Oostermoer wordt per woning zes uur slagschaduw per jaar op de gevel als maximum gehanteerd. Voor woningen waar meer dan zes uur slagschaduw per jaar kan optreden wordt een automatische stilstandsregeling geprogrammeerd in de windturbines. Deze zorgt ervoor dat de windturbine automatisch wordt stilgezet op vooraf ingeprogrammeerde tijden/dagen voor zover dit meer dan zes uur per jaar betreft en voor zover op dat moment de zon schijnt.

Heeft geluid van windturbines effect op de gezondheid?

Op basis van beschikbare studies is een duidelijk verband aangetoond tussen windturbines en hinder. Bij het vaststellen van geluidsnormen voor windenergie, maar ook voor bijvoorbeeld wegverkeer, heeft de wetgever geaccepteerd dat een bepaald percentage bewoners geluid als hinderlijk kan ervaren. Tussen (laagfrequent) windturbinegeluid en gezondheidseffecten, zoals vermoeidheid, hoge bloeddruk en windturbinesyndroom is

geen verband aangetoond. De kanttkening wordt daarbij gemaakt dat individuele gevallen bij dergelijke studies nauwelijks naar voren komen. Dit is beschreven in het "Kennisbericht Geluid van windturbines" dat in 2015 door het Kennisplatform Windenergie (RIVM, RuG, GGD Amsterdam en ECN) is uitgebracht. U kunt het kennisbericht vinden op: http://www.rivm.nl/Onderwerpen/W/Windenergie/Kennisplatform_Windenergie.

Wat zijn de normen in Nederland? Is het anders geregeld in omliggende landen?

Er gelden wettelijke grenswaarden voor de hoeveelheid geluid die een windturbine op een woning mag produceren. Deze grenswaarden worden uitgedrukt in een jaargemiddelde geluidsniveau waarbij rekening wordt gehouden met een verschil in geluidsgevoeligheid tussen de dag-, avond- en nachtperiode. Voor 's nachts geldt een strengere norm.

Uit het kennisbericht geluid blijkt dat de normen die in Nederland worden gehanteerd (47 dB Lden en 41 dB Lnight) vergelijkbaar zijn met de normen elders in Europa. In de norm is rekening gehouden met laag frequent geluid (LFG). Bij het opstellen van de normen voor geluid van windturbines is een vergelijkbare methodiek gebruikt als voor geluid van bijvoorbeeld wegverkeer en industrie geluid.

De afstand tussen de woningen en windturbines hangt af van de hoeveelheid geluid die windturbines produceren en de daardoor ontstane geluidsbelasting op de gevels van de omliggende woningen. Er worden zogenaamde geluidscontouren berekend met een afstand van de turbines tot waar de geluidsnormen gelden. Als vuistregel wordt in Nederland vaak een afstand van minimaal 400 m gehanteerd. Dit is geen "harde" afstand.

Voldoen de windturbines aan de normen?

Om na te gaan of aan de geluidsnormen kan worden voldaan hebben de initiatiefnemers van het windpark bij de aanvraag voor de omgevingsvergunningen geluidsrapporten opgeleverd. Voor de woningen wordt in de omgevingsvergunning aan de hand van de geluidsrapporten getoetst of zij binnen of buiten de contouren liggen en of er extra maatregelen moeten worden genomen, bijvoorbeeld dat sommige turbines op bepaalde momenten minder draaien. In de berekeningen is uitgegaan van 'standaard' turbines. Als er uiteindelijk een type turbine wordt gekozen, dient te worden voldaan aan de normen voor geluid en slagschaduw.

Wat kan ik straks doen als ik klachten heb?

Voor geluid en slagschaduw geldt dat als de windmolens er eenmaal staan de gemeente moet handhaven of aan de wettelijke normen wordt voldaan. Bij klachten kunnen omwonenden terecht bij de gemeente.

Bij de handhaving wordt eerst gekeken of de windturbine niet meer geluid produceert of meer slagschaduw levert dan waar vergunning voor is verleend. Als dat zo is, moet de turbine worden

"teruggeschakeld" of stilgezet. Bij de handhaving moet over een lange periode worden bekeken of het geluid bij de woningen de gemiddelde grenswaarden niet overschrijdt. Op sommige plaatsen in Nederland wordt geëxperimenteerd met het gezamenlijk monitoren van hinder door geluid en slagschaduw. Gemeente (of Regionale Uitvoeringsdienst), initiatiefnemers en omwonenden trekken hiervoor samen op. Op deze manier kan er sneller op klachten worden ingespeeld.

Wordt er verlichting aangebracht op de windturbines?

Een windpark met windturbines met een tiphoogte van meer dan 150 meter moet worden voorzien van verlichting, in verband met de luchtvaartveiligheid. Het gaat niet om alle turbines, maar in ieder geval wel om de turbines op de hoekpunten van het park en een deel van de turbines aan de buitenranden van het park. Welke turbines dit zijn, hangt af van de onderlinge afstand tussen de turbines. Op dit moment gaat het overdag om wit flitsend licht en bij nacht om rood flitsend licht. Alle windturbines in een windpark moeten tegelijkertijd flitsen.

In 2015 heeft een pilot plaatsgevonden in het Prinses Alexia Windpark in Flevoland naar de beleving van verlichting en verschillende soorten van verlichting. Op basis hiervan wordt bekeken of 's nachts vast brandende verlichting tot de mogelijkheden behoort. In dat geval zouden alle turbines met rood brandende verlichting moeten worden uitgerust. Ook wordt onderzocht of de mogelijkheid tot dimmen van de verlichting bij helder weer kan worden opgenomen in het nieuwe beleid dat later dit jaar wordt vastgesteld. Voor windpark De Drentse Monden en Oostermoer wordt een verlichtingsplan opgesteld conform het op dat moment geldende beleid. U wordt hierover geïnformeerd zodra er meer bekend is.

Kan er geen zonnepark komen in plaats van een windpark?

De overheid werkt aan een CO₂-arme energievoorziening die veilig, betrouwbaar en betaalbaar is. Hierover zijn in het Energieakkoord tussen Rijk en provincies afspraken gemaakt: een energietransitie met verschillende hernieuwbare energie technologieën (zoals zonne-energie, biomassa, aardwarmte en windenergie).

De doelstelling voor duurzame energie is 14% in 2020. In dit kader is de afspraak tussen Rijk en provincies gemaakt om in 2020 6.000 MW windenergie op land te realiseren en er zijn gebieden aangewezen voor windparken groter dan 100 MW. Het windpark De Drentse Monden en Oostermoer is zo'n gebied en levert met 150 MW een belangrijke bijdrage aan deze doelstelling. Aanvullende plannen voor zonneparken zijn welkom, maar niet in de plaats van dit windpark. Voor het halen van de doelstelling zijn namelijk alle opties voor hernieuwbare energie nodig.

Is windenergie goedkoper dan zonne-energie?

De kostprijs van duurzame energie is op dit moment hoger dan die van grijze energie (kolen, gas). Voor elke technologie is dit verschillend. Dit hangt af van de investeringen en exploitatiekosten. Het is moeilijk om de prijs tussen wind- en zonne-energie één-op-één te vergelijken. Wat wel vergeleken kan worden is de hoeveelheid subsidie die het Rijk vergoedt voor de verschillende vormen van hernieuwbare energie. De hoogte van de subsidie, de SDE+, wordt jaarlijks voor zowel wind- als zonne-energie bepaald. Voor zon is die subsidie hoger dan voor wind (zie kader). Daar komt bij dat op landbouwgrond waar zonnepanelen staan geen gewassen kunnen worden verbouwd. De werkelijke kosten zullen nog hoger uitvallen.

Op verzoek van de Tweede Kamer laat het ministerie van Economische Zaken een maatschappelijke-kosten-baten-analyse op nationale schaal uitvoeren naar de huidige en verwachte ontwikkelingen van energieopwekking uit zonne-energie en windenergie op land. De resultaten zullen in het najaar van 2016 beschikbaar komen. Deze resultaten hebben geen effect op de huidige duurzame energie afspraken (afspraken Rijk en provincies voor de 6.000 MW windenergie op land in 2020).

Berekening*:

Windpark 150 MW levert 385,500 MWh per jaar aan elektriciteit op. Zonnepark met evenveel elektriciteitsopbrengst zal 405,8 MW aan zonnepanelen nodig hebben.

De jaarlijkse subsidiekosten voor zon (400 MW) bedragen 49,3 miljoen (SDE+ 2016).

Voor wind: 31,6 miljoen euro

Vershil: 17,7 miljoen euro

Bij subsidieduur 15 jaar: 266 miljoen euro

*op basis van ECN-rapport 'Eindadvies basisbedragen SDE+ 2016' (ECN-E--15-052)

Ministerie van Economische Zaken

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging

Directie Energie en Omgeving

Postbus 20401 | 2500 EK | Den Haag

Juni 2016